آزمون درس: **فارسی (۱)**	**سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان** — **اداره کل آموزش و پرورش استـــان لرستـــان**	نام:
پایه: **دهم** — رشته : **علوم تجربی و ریاضی**		نام خانوادگی:
تاریخ امتحان: **۱۴۰۱/۱۰/۱۲**	**«سال ۱۴۰۱ سال تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین»**	شماره صندلی:
زمان پاسخ‌گویی: **۷۰ دقیقه**	**امتحانات هماهنگ مدارس استعداد های درخشان استان لرستان** — **نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱**	کلاس:

نام دبیر:	نمره با عدد:	امتحان در ۲ برگ، ٤ صفحه و ۳۱ سوال بوده و نیاز به پاسخنامه .....
	نمره با حروف:	

ردیف	صفحـــه اول	بارم
	الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)	
معنی واژه (۱)	**۱)معنی واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید.(۰/۷۵)** الف) در حضیض هم می‌تـوان عزیز بود ب) دست معلم از وَقب حیوان روان شد پ) هر که در مسلخ گرمابه بود همه، بر پای خاسته بودند و نمی‌نشستند. **۲)برای واژه مشخص‌شدهٔ بیت:** «راست به مانند یکی زلزله / داده تنش بر تن ساحل یله» **یک برابر معنایی از بیت زیر بیابید.** (۰/۲۵) «فارغ ز امید رحمت و بیم عذاب / آزاد ز خاک و باد و از آتش و آب»	۱
املای واژه (۲)	**۳) نادرستی‌های املایی را در نمونه‌های زیر بیابید و شکل درست آن‌ها را بنویسید.(۰/۵)** الف) فکّ زیرین را پیمود و در آخُره ماند؛ پس بالا رفت؛ از یال و قارب به زیر آمد(.....) ب) رنج هیچ‌کس ضایع مکن و همه‌کس را به‌سزا، حق‌شناس باش؛ خاصه غرابت خویش را(.....) **۴) املا درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.(۱)** الف) دیوار شهر خراب شده است آن را باید (امارت - عمارت) کرد. ب) آنکه غفلت بر احوال وی (غالب - قالب) بود، سرگردان می‌رفت. پ) چندان که ما در حمام شدیم، و دلّاک و (قیّم - غیّم) درآمدند و خدمت کردند. ت)فلق، محرابی که تو در آن نماز صبح شهادت (گزارده‌ای - گذارده‌ای) **۵)در صورت وجود اشتباه املایی در ترکیبات زیر، آن را بیابید، سپس شکل صحیح آن را بنویسید.(۰/۵)** (علم و پرچم)- (غرض و دِین)- (خذلان و خواری)- (غلقله و شور و غوغا)- (طرب و شادی)– (محنت و اندوه).	۲
دستور زبان (۴)	**۶)در جملهٔ زیر نقش دستوری واژه‌های مشخص‌شده را بنویسید.(۰/۵)** الف) راست به مانند یکی زلزله ب) تویی رزّاق هر پیدا و پنهان **۷) در هر یک از عبارت‌های زیر حذف فعل به کدام قرینه صورت گرفته است؟(۰/۵)** الف) شبی در کاروانی همه شب رفته بودم و سحر در کنار بیشه‌ای، خفته. ب) بنده همـــان به که ز تقصیر خویش / عـــذر به درگاه خـــدای آورد **۸) نقش دستوری "ضمایر متصل" بیت‌های زیر را بنویسید.(۰/۵)** الف) هـــرآن که جانب اهل وفـــا نگه دارد / خداش در همه حال از بلا نگه دارد ب) عشقت رسد به فریاد، ار خود به سان حافظ/ قـرآن ز بر بخوانی در چارده روایت	۴

دستور زبان (۴)

۹) در عبارت‌های زیر نوع « واو» را مشخص کنید. (۰/۵)

الف) گفتم این شرط آدمیّت نیست / مرغ تسبیح‌گوی و من خاموش

ب) زنگ نقاشی دلخواه و روان بود.

۱۰) در شعر زیر، یک گروه اسمی بیابید؛ سپس (هسته + وابسته + وابسته) را مشخص کنید. (۰/۷۵)

تو تنهاتر از شجاعت در گوشهٔ وجدان تاریخ ایستاده‌ای به پاسداری از حقیقت و صداقت، شیرین‌ترین لبخند بر لبان ارادهٔ توست. هسته: (.....) وابسته: (.....) وابسته: (.....)

۱۱) در کدام گزینه، واژه دو تلفظی یافت نمی‌شود؟(۰/۲۵)

الف) آسمـــان بـــار امانـــت نتـــوانست کشیـــد ب) یعقوب خود، او را بـــه صبر آموزگار بـــوَد

پ) آرامش دو گیتی تفسیـر این دو حرف است ت) بـــه نـام کـردگـــار هفـــت افـــلاک

۱۲) جدول زیر را کامل کنید(با حفظ شخص و شمار). (۰/۵)

فعل	ساخت منفی	مضارع التزامی
دارم می‌نویسم		

۱۳) تفاوت معنایی فعل «کُشت» را در ابیات زیر توضیح دهید. (۰/۵)

الف)گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کُشت / گفتا تو بندگی کن کاو بنده‌پرور آید

ب) بادی که در زمـــانه بسی شمـع‌ها بکُشت / هم بـــر چراغـدان شما نیز بگـــذرد

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

آرایه ادبی (۳) ۳

۱۴) در بیت زیر «مجـاز» را بیابید و معنای مجـازی آن را بنویسید. (۰/۲۵)

خسـروی کـــار گـدایی کی بُوَد / این به بازوی چـــو مـایی کی بُوَد؟

۱۵) هر یک از آرایه‌های (حس‌آمیزی – حسن‌تعلیل – ایهام - استعاره) مربوط به کدام یک از ابیات زیر است؟ مشخص کنید. (۱)

الف) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکُشت / هم بر چراغدان شما نیز بگذرد (.....)

ب) در حقیقت تنگ‌دستی مایه دیوانگی است / در چمن بید از غم بی‌حاصلی مجنون شود (.....)

پ) از آن پس بیامـــــد بـــه نزدیـــک بلـــخ / نیازرد کس را بـــه گفتـــار تلـــخ (.....)

ت) چو گفتمش که دلم را نگاه‌دار چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد؟ خدا نگه دارد(.....)

۱۶) مفهوم کنایه‌های زیر را بنویسید. (۰/۵)

بزرگان به هر حقّ و باطلی از جای نشوند: (.....) / ب) در بیرنگ اسب، حرفی به کارش بود: (.....)

۱۷) در بند:«چنان تناوری و بلند که هنگام تماشا / کلاه از سرکودک عقل می‌افتد» دو آرایه ادبی بنویسید. (۰/۵)

۱۸) سجع را در عبارت زیر مشخص کنید. (۰/۵)

زلیخا در عشق و درد او بی‌قرار بود، و اندوه و شادی در این قصه بسیار بود، و خبردهنده از او، مَلِک جبّار بود.

۱۹)صحیح و غلط بودن گزینهٔ زیر را مشخص کنید. نوع ادبی «مهر و وفا»، غنایی است(۰/۲۵) الف: صحیح ☐ ب: غلط ☐

صفحـــه سوم

حفظ شعر (۱) — ۱

۲۰) بیت را کامل کنید. (۰/۵) دل اگر خدا شناسی همه در رُخ علی بین / (.....)

۲۱) کدام یک از مصراع‌های قسمت «ب» کامل‌کنندهٔ مصراع قسمت «الف» هستند؟(۰/۵) (در گزینه «ب» یک مورد اضافی است).

الف	ب
الف: تا عهد تو در بستم، عـهد همـــه بشکســـتم	**چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها**
ب: گر در طلبـــت رنجـــی ما را برســـد، شایـــد	**بی‌خویشتنم کردی بـــوی گل و ریحان‌ها**
	بعد از تو روا باشـــد نقض همه پیمـــان‌ها

تاریخ ادبیات (۱) — ۱

۲۲) نویسندهٔ «پاسداری از حقیقت»..... است. (۰/۲۵)

۲۳) نویسندهٔ هریک از موارد گزینه «الف»مربوط به کدام مورد گزینهٔ «ب» است؟(۰/۵)(در گزینه «ب» یک مورد اضافی است).

الف	ب
الف) دیوار	**جلال آل احمد**
ب) پیرمرد چشم ما بود	**نیما یوشیج**
	جمال میرصادقی

۲۴)در میان آثار زیر، نام پدیدآورندهٔ یک اثر اشتباه است، آن را بیابید، سپس صورت درست آن را بنویسید. (۰/۲۵)
(قابوس‌نامه: عنصرالمعالی کیکاووس) – (اتاق آبی: سهراب سپهری)- (سفرنامه: خواجه نظام‌الملک توسی)- (بیداد ظالمان: سیف فرغانی)- (چشمه: نیما یوشیج).

پ) قلمرو فکری (۸ نمره)

معنی و مفهوم شعر و نثر (۴) — ۴

۲۵) معنی عبارت‌های زیر را به نثر روان بنویسید. (۴)

- الف) در بـن ایـــن پـــردهٔ نیلـوفـری / کیست کنـد با چـو منـی همسـری؟(۰/۵)
- ب) بر تیر جـــورتان ز تحمّل سپـر کنیم / تا سخـتی کمـان شمـا نیـز بگـذرد(۰/۵)
- پ) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشتـه‌ات به دو دست دعـا نگـه دارد(۰/۵)
- ت) خـون تو شـرف را سرخگـون کرد. (۰/۵)
- ث)به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار، تا گندم‌نمای جـوفـروش نباشی. (۰/۵)
- ج) معلم، لب را به اشاره، صورت داد. فکّ زیرین را پیمود و در آخُره ماند. (۰/۵)
- چ) ما را دَمَکی زیادت‌تـر در گرمـابه بگذارد که شـوخ از خـود باز کنیم. (۰/۵)
- ح)برادران یوسف،چون او را زیادت نعمت دیدند،آهنگ کید و مکر و عداوت کردند تا عالم از آثار وجود او پاک کنند. (۰/۵)
-

۲۶) مفهوم بیت:«بلندی از آن یافت کاو پست شد / درِ نیستی کوفت تا هست شد» **را بنویسید. (۰/۵)**

۲۷) در بیت زیر، مقصود از بخش‌های مشخص‌شده چیست؟(۰/۷۵)

ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد

۲۸) هر یک از موارد زیر با کدام قسمت از شعر و نثر ارتباط معنایی دارد؟(۱) (یک مورد اضافی است).

«کلٌ نفسٍ ذائقةُ الموت» - «سبحانه و تعالی عمّا یصفون» -«و مَکَروا و مَکرالله و اللهُ خیر الماکرین» - «شرفُ المکانِ بالمکین» - «حاسِبوا قبلَ أن تُحاسبوا».

الف) هیچ گودالی چنیـــن رفیع ندیده بودم / در حضیض هم می‌توان عزیز بود: (.....)

ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد: (.....)

پ) هر آن وصفی که گویم بیش از آنی / یقین دانم که بی‌شک جان جانی: (.....)

ت) اندر همه کاری داد از خویشتن بده، که هرکه داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد: (.....)

۲۹) مفهوم مشترک دو عبارت زیر را بنویسید. (۰/۵)

الف) این فصل بدان آوردم تا مردم بدانند که به شدّتی که از روزگار پیش آید، نباید نالید و از فضل و رحمت کردگار ناامید نباید شد.

ب) چنین است رسم سرای درشت / گهی پشت به زین، گهی زین به پشت

مفهوم مشترک: (.....).

۳۰) مفهوم ابیات زیر را بنویسید. (۰/۷۵)

الف)گرت هواست که معشوق نَگسلَـد پیمـان / نگـاه‌دار سرِ رشته تا نگـه دارد: (.....)

ب) چون داد عادلان به جهـان در بقـا نکرد / بیداد ظالمان شمـا نیـز بگذرد: (.....)

پ) گفتـم این شـرط آدمیّت نیست / مـرغ تسبیح‌گـوی و من خاموش: (.....)

۳۱) مفهوم درس «جمال و کمال» را بنویسید. (۰/۵)

درک مطلب (۴) — ۴

در پناه خداوند بزرگ، موفق باشید. — ۲۰

آزمون درس: **فارسی (۱)**	سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان — اداره کل آموزش و پرورش استـــان لرستـــان	نام:
پایه: **دهم** — رشته : **علوم تجربی و ریاضی**		نام خانوادگی:
تاریخ امتحان: **۱۴۰۱/۱۰/۱۲**	«سال ۱۴۰۱ سال تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین»	شماره صندلی:
زمان پاسخ‌گویی: **۷۰ دقیقه**	امتحانات هماهنگ مدارس استعداد های درخشان استان لرستان نوبت اول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱	کلاس:

امتحان در ۲ برگ، ٤ صفحه و ۳۱ سوال بوده و نیاز به پاسخنامه	نمره با عدد:	نام دبیر:
	نمره با حروف:	

ردیف	راهنمای تصحیح	بارم
	الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)	
معنی واژه (۱)	۱)الف)جای پست (۰/۲۵) – ب) هر فرورفتگی اندام مانند گودی چشم(۰/۲۵) – پ) رختکن حمام(۰/۲۵) ۲)آزاد (۰/۲۵)	۱
املای واژه (۲)	۳) الف)قارب: (غارب)(۰/۲۵) – ب)غرابت: (قرابت) (۰/۲۵) ۴)الف)عمارت (۰/۲۵) – ب)غالب (۰/۲۵) – پ) قیّم (۰/۲۵) ت)گزارده‌ای (۰/۲۵) ۵) غلقله : غلغله(۰/۲۵) – غرض: قرض(۰/۲۵)	۲
دستور زبان (۴)	۶) الف) راست: قید (۰/۲۵) – ب) رزّاق: مسند (۰/۲۵) ۷) حذف فعل «بودم» به قرینهٔ لفظی (۰/۲۵) – بعد «به» فعل (است)حذف به قرینهٔ معنوی. ۸) الف) «ش»: مفعول ب) «ت» : مضاف‌الیه ۹) الف) واو ربط (۰/۲۵) – ب) واو عطف(۰/۲۵) ۱۰) گوشهٔ(هسته)/ وجدان(وابسته)/ تاریخ(وابسته) ** لبان(هسته)/ ارادهٔ (وابسته) / تو (وابسته)(۰/۷۵) ۱۱)گزینهٔ «پ» (۰/۲۵) ۱۲) (۰/۵) ۱۳)الف) کُشتن و نابود کردن (۰/۲۵) ب) خاموش کردن(۰/۲۵)	۴
	ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)	
آرایه ادبی (۳)	۱۴) بازو مجاز از قدرت و توان (۰/۲۵) ۱۵)الف) بادی / شمع / چراغدان: استعاره (۰/۲۵) – ب)حُسن‌تعلیل (۰/۲۵) پ)گفتار تلخ: حس‌آمیزی(۰/۲۵) ت) بنده: ایهام (۰/۲۵) ۱۶) الف) عصبانی نشدن؛ تغییر رفتار ندادن (۰/۲۵) – ب)ضعف داشت، مشکل داشت(۰/۲۵) ۱۷) تشبیه / کنایه / مراعات‌نظیر (۰/۵) (ذکر دو مورد کافیست) ۱۸) بی‌قرار – بسیار – جبّار : سجع (۰/۲۵) ۱۹) الف) صحیح (۰/۲۵)	۳

فعل	ساخت منفی	مضارع التزامی
دارم می‌نویسم	نمی‌نویسم	بنویسم

	راهنمای تصحیح	
حفظ شعر (۱)	۲۰) به خدا شناختم من به خدا قسم خدا را (۰/۵) ۲۱) الف) بعد از تو روا باشـــد نقض همه پیمـــان‌ها(۰/۲۵) / ب) چون عشق حرم باشد سهل است بیابان‌ها(۰/۲۵)	۱
تاریخ ادبیات (۱)	۲۲) سید علی موسوی گرمارودی (۰/۲۵) ۲۳) الف) دیوار از جمال میرصادقی(۰/۲۵) - ب) پیرمرد چشم ما بود: برگرفته از کتاب ارزیابی شتابزده جلال آل احمد(۰/۲۵) ۲۴)سفرنامه از ناصرخسرو قبادیانی(۰/۲۵)	۱
	پ) قلمرو فکری (۸ نمره)	
معنی و مفهوم شعر و نثر (۴)	۲۵) الف) چشمه گفت: در زیر این آسمان آبی رنگ، هیچ کس نمی‌تواند با من برابری کند و هیچ‌کس هم‌شأن من نیست.(۰/۵) ب)در برابر ظلم و ستم شما صبر پیشه می‌کنیم(همانند سپری که در مقابل تیر قرار می‌گیرد)، تا دوران پر از سختی و ظلم شما به پایان برسد.(۰/۵) پ)ای دل، آنگونه زندگی کن که اگر دچار لغزش و خطایی هم شدید، فرشته تو را با دو دست دعاگوی خود نجات دهد.(می‌توان گفت که مخاطب حافظ در این بیت، خود حافظ یا به طور کلی هر انسانی می‌تواند باشد)(۰/۵) ت)(ای امام حسین(ع) شهادت تو به شرف، عزت و آبرو و اعتبار بخشید.(۰/۵) ث)به زبانت چیزی نگو که در دلت چیزی دیگر باشد(متظاهر و دورو نباش) تا مانند کسی نباشی که به مردم گندم نشان می‌دهد؛ ولی جو می‌فروشد.(۰/۵) ج)معلم، با یک اشاره، به‌راحتی، لب اسب را نقاشی کشید، فک زیرین را نیز ترسیم کرد، و در قوس زیر گردن ماند و نتوانست آن را ترسیم کند.(۰/۵) چ)به ما لحظه‌ای بیشتر اجازه بده که در حمام بمانیم، تا چرک را از خود دور کنیم.(۰/۵) ح)برادران یوسف، وقتی نعمت او را زیاد دیدند، قصد نیرنگ و حیله و دشمنی با او کردند، تا او را نابود کنند و دنیا را از وجود وی پاک کنند.(۰/۵)	۴
درک مطلب (۴)	۲۶)عزت و بزرگی سهم کسی است که انانیت و خودخواهی را کنار بگذارد و متواضع و فروتن باشد.(۰/۵) ۲۷)رمه: مردم(۰/۲۵) –حاکمان ستمگر (۰/۲۵)– ستمگری(۰/۲۵) ۲۸)الف)شرفُ المکانِ بالمکین (۰/۲۵) - ب) کلّ نفسٍ ذائقةُ الموت(۰/۲۵) - پ)سبحانه و تعالی عمّا یصفون(۰/۲۵) - ت) حاسِبوا قبلَ أن تُحاسبوا(۰/۲۵) ۲۹) ناپایداری غم‌ها و سختی‌ها و امیدوار بودن به زندگی(۰/۵) ۳۰) الف)وفادار بودن به عهد و پیمان دوستی (۰/۲۵) ب) ناپایداری ظلم و ستم ستمگران (۰/۲۵) پ) تکیه بر ذکر و ستایش خداوند (۰/۲۵) ۳۱)(برتری سیرت و باطن بر صورت و ظاهر) یا (ناپایداری سختی‌ها و غم‌ها)(۰/۵)	۴
	در پناه خداوند بزرگ، موفق باشید.	۲۰